

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobči. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglaš, poslano ter nočice isti prostor K 2.— Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socijalno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z dostavljanjem na dom za celo leto K 288, za pol leta K 144, za četrt leto K 72, za mesec K 24. Za inozemstvo K 480.

Reklamacije za list so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Telegrami.

PREISKAVA ATENTATA.

Beograd, 11. jul. Kakor je bilo že poročano, je sobni slikar Molzes pred preiskovalnimi oblastmi izpovedal, kateri dan je bil končno veljavno sklenjen atentat na zahtevno izvrševalnega odbora v Beogradu. Atentat je bil določen 26. junija v neki kavarni v Novem Sadu. Iz Beograda so prišli na sejo komunistični poslanci Kovačević, Čopić, Filipović in Trebinjac. Seje se je udeležilo 15 oseb. Poslanec Kovačević je soudeležnik poizkusa, naj bi se kateri javil, da bi izvršil atentat, nakar se jih je več javilo. On pa je določil samo Juhaca in Stelica. Podoben načrt o izvedbi atentata ji ma je sporočil šele kasneje. Stejicu in Juhacu je bilo naročeno, naj na vsak način skušata priti v skupščinsko dvorano, kjer bi atentat najbolje uspel. Marija, sestra Lazarja Maronovića je izpovedala, da ji je bilo dvakrat naročeno, naj nese neka pisma v Beograd. Ugotovljeno je, da sta prenašala pismo med izvrševalnim odborom in komunisti v Novem Sadu. Ilija in Julka Lazarovič. Tudi delavec iz Novega Sada Mihailović je potrdil Molzesovo izjavo glede seje 26. junija in glede oseb, ki so se udeležile te seje, nakar je bilo izvršenih več aretacij. Danes dopoldne so pripeljali v Beograd aretirane osebe in jih takoj zaslišali. Nekateri se že priznajo, da so se udeležili priprav na atentat. Vsi zaslišanci izpovedujejo obremeniščujoče za zaprte poslance, ki so poslovali v soglasju med seboj. Glavni iniciator je bil poslanec Kovačević.

AVSTRIJCI GROZE JUGOSLAVIJI ZA RADI PREGANJANJA AVSTRIJCEV.

Dunaj, 12. jul. Kakor poroča »Parlamentsskorrespondenz«, so poslanci Krast, dr. Hampel in tovariši postavili v današnji seji narodne skupščine predlog za represalije proti Jugoslaviji zaradi postopanja proti avstrijskim državljanom. Predlog zahteva, naj vlada podvzame vse korake, eventualno naj prične z represalijami, da zaščiti pravice avstrijskih državljanov v Jugoslaviji. Glede postopanja z nemškimi rojaki v Jugoslaviji naj se naprosi pomoč zveze narodov.

MADŽARI ZA UJETNIKE V RUSIJI.

LDU, Budimpešta, 12. julija. (MKU). Na današnji seji narodne skupščine je predložil poslanec Karl Huszar interpelacijo, v kateri se vpraša celokupna vlada, ali je pripravljen sodelovati pri tem, da narodna skupščina pošlje vsem parlamentom sveta manifest, v katerem bi se opozarjalo na žalostno usodo madžarskih vojni ujetnikov v sovjetski Rusiji. Ministrski predsednik se naproša, naj stavi svoj odgovor na dnevni red prihodnje seje, da se da vsakemu poslancu možnost, govoriti k vprašanju o povratku madžarskih vojni ujetnikov v domovino.

BRIAND PROTI MADŽAROM.

Pariz, 12. jul. Senat je včeraj zvečer razpravljal o trianonski pogodbi. Poročevalec Reynald je izjavil, da ima trianonska pogodba za podlago iste ideje, kakor st. germanska, namreč ustvariti pravično sodbo, oprostiti zatirane narode, naložiti odškodnino premaganecem in zahtevati poročstva. Senator De Noncis se je izjavil proti trianonski mirovni pogodbi, češ da je za Madžarsko nepravilna. Ministrski predsednik Briand je izjavil, da se De Noncis ozira samo na pritožbe Madžarov, ne čuje pa pritožb onih narodov, ki so jih Madžari še pred kratkim zatirali, namreč Sedmogorščiki, ki je med vojni zavezništvo tako znatno podpirala in zanje toliko žrivovala. Vprašanje zapadnomadžarskih komitatov je bilo rešeno v st. germanski mirovni pogodbi. Vendar pa bo še posebna komisija na licu mesta proučila vprašanje eventualnih popravkov meja in tudi zveze narodov se bo pečala s to zadevo.

Ministrski predsednik je končal s prošnjo zbornici, naj se ničesar ne ukrene, kar bi razdrlo stike katerega koli naroda s Francijo. Nato se je debata zaključila in pogodba ratificirala.

BRIAND O FRANCOŠKI ZUNANJI POLITIKI.

LDU, Pariz, 11. julija. (Havas). Zbornica je danes obravnavala vprašanje popolnih kreditov. Poslanec Soulier (neodvisni radikalec) je opozoril vlado na zadevo v Siriji. Kemalove čete organizirajo tamkaj po večini namški častniki. Govornik je zahteval aktivnejšo politiko v Siriji. Ministrski predsednik Briand je odgovoril, da gre za to, ali se bo Francija bojevala s Turki, ali bo mogoče oburati Sirijo v sedanjih mejah, kakšna bo politika Francije in kako naj se revidira seveska mirovna pogodba ter vzpostavi mir v Orientu. V to svrhu je treba problem Sirije in Orienta končno rešiti in doseči s Turčijo mirne odnose. Ciljice pa Francija ne more dobiti drugače, kakor si zagotoviti njeno varnost. Ministrski predsednik je izjavil, da se je potrudil prepričati zaveznike, da je revizija seveske pogodbe nujno potrebna in je rekel, da je prepričan, da se bodo vsa ta vprašanja rešila mirnim putem. Francija je pripravljena, da takoj odredi, da se sovražnosti ustavijo in da odpošlje zastopnike, ki bodo v mešani komisiji uredili vprašanje meje. Ministrski predsednik je izjavil nadalje: »Pravico imam, da izjavim, da položaj Francije ni vznemirljiv. Francija leži ob Reni in ne more dopustiti, da bi postala Nemčija taka, da bi ogrozila Francijo«. Ministrski predsednik je govoril nato o dogodkih v Gornji Šleziji ter je poudarjal, da Gornja Šlezija ni nemško ozemlje in da je general Lerond izvrstno izpolnil svojo težko nalogo. Glede zunanje politike je izjavil ministrski predsednik, da je poskušal, ali ne bi šlo brez vojaških ekspedicij v Nemčijo. Če bi prišlo tako daleč, da bi se izpodrinil Wirthov kabinet, bi se začela napram Franciji nova, sovražna politika. V tem primeru pa bi imela tudi Francija v rokah vsa sredstva za doseg svojih ciljev in ne bo pokazala nikake slabosti. Kontrolne komisije v Nemčiji so dobile zadoščenje v vseh ozirih.

ŠLEZIJSKO VPRAŠANJE PRED FRANCOŠKO ZBORNICO.

Pariz, 12. jul. Na včerajšnji popoldanski seji zbornice se je nadaljevala debata o naknadnih kreditih. Na vprašanje poslancu Le Fevra glede razorožitve Nemčije, je izjavil ministrski predsednik Briand: Narod 70 milijonov, ki je še po porazu zastrupljen z militarističnim duhom Velenemcev to z mislije revanše, se mora nadzorovati in razorožiti. Razmere med Nemčijo in Francijo toliko časa ne bodo normalne, dokler Nemčija ne krene s pota politike katastrof. Vsaka francoska vlada ima torej dolžnost imeti odprte oči. Glede ljudskega glasovanja v Gornji Šleziji je ministrski predsednik ponovno opozarjal na to, da je na vseh zemljevidih, tudi na nemških, označeno, da so Poljaki na spornem ozemlju v večini. Mirovna pogodba se bo izvajala v svojem duhu in po svojih določbah. Na vprašanje glede razsodb državnega sodišča v Leipzig je ministrski predsednik izjavil: Francoska vlada je svoje pravne zastopnike hrzjavno odpošle, ker je bila mnenja, da ne more še dalj časa sodelovati pri justični komediji. Namerava pozvati zaveznike, naj se v tem vprašanju drže določb mirovne pogodbe. Nato je bil predlog socialističnega Buma, proti kateremu je nastopil Briand in ki zahteva, naj se čete odpošlejo iz Cilicije, odklonjen s 438 proti 114 glasovom. Nato je bil splošni proračun sprejet.

ANGLEŽI IN FRANCOZI ZA RAZOROŽENJE V TIHEM OCEANU.

London, 12. jul. Včeraj je informiral Lloyd George spodbudno o angleški politiki v Tihiem oceanu in na Daljnem vzhodu.

du in izjavil, da zavisi mir v prvi vrsti od prijateljskega sodelovanja Anglije in drugih držav. Anglija želi, da bi mogla z Zedinjenimi državami čimbolj poglobiti svoje prijateljstvo ter obdržati svoje stike s Japonsko. Tudi na Kitajskem morajo ostati vrata odprta. Anglija upa, da bo mogoče skleniti z Zedinjenimi državami dogovor glede skupnega delovanja. Gre predvsem za to, da se najde način, kako združiti vse činitele k skupni politiki, da se omeji oboroževanje v Tihiem oceanu, s čimer bi se zagotovil svetovi mir in prost razvoj narodnih interesov na Daljnem vzhodu. Lloyd George je topla pozdravil predsednika Hardinga, ki je prvi nastopil za razoroževanje.

Pariz, 12. jul. Ministrski predsednik Briand je obema zbornicama sporočil o koraku Zedinjenih držav glede konference v Washingtonu, ki ima namen omejiti oboroževanje. Izrekel je predsedniku Hardingu svojo zahvalo za plemenito povabilo in izjavil, da francoska vlada z veseljem sprejme to povabilo.

Pariz, 12. jul. Francoski listi izražajo svoje veselje zaradi iniciative predsednika Hardinga, ki jo bo Francija, katere politika je odločno miroljubna, sprejela z veseljem. »Matin« poroča, da namerava ministrski predsednik Briand osebno sodelovati pri delu washingtonske konference, in sicer kot

zastopnik Francije. Angleški listi menijo, da se udeležiti te konference tudi angleški ministrski predsednik Lloyd George. Ta konferenca se bo najbrže vršila pričetkom jeseni. »Matin« meni, da se zborovanje zveze narodov, ki je določeno za 16. t. m. odgodi z ozirom na ameriški predlog.

POŽAR V HAMBURŠKI LADJEDELNICI.

Berlin, 12. jul. Včeraj je izbruhnil v ladjedelnici Bloden in Voss v Hamburgu velik požar, ki je upepelil 60 m dolgo zgradbo. Požarna bramba je le s težavo preprečila razširjenje ognja. V bližini so se nahajale shrambe za olje. Škode je več milijonov.

GRKI V MALI AZIJI PRED OFENZIVO?

London, 12. jul. Reuterjev urad javlja, da se grška ofenziva najbrže prične še ta teden. Turki so ostali zunaj nevtralne cone, vtilnili pa so grško fronto. Zaradi tega so se morali Grki umakniti.

Carigrad, 12. jul. Grki so poizkusili napredovati proti izmiku. Posadka mesta, ki je bila ojačena s turškimi oddelki, je 20 km pred mestom pripravila zaselo. Posrečilo se ji je, obkoliti Grke, ki so v trirnem boju izgubili 400 mrtvih in ranjenih. Grki so okoliščino izmida zopet izpraznili.

Delavske razmere v Bosni in Hercegovini.

Kakšne da so delavske razmere v Bosni in Hercegovini, najboljšo kažejo referati bosansko-hercegovskih sodrugov na nedavnem pokrajinskem zboru strokovnih organizacij v Sarajevu.

Predvsem se nahaja delavstvo zaposleno v lesni industriji, v rudnikih in na državnih železnih v zelo slabih ekonomskih razmerah. Bodisi da so podjetja državna ali zasebna, je izkoriščanje delavstva povsod enako, ponekod je pa v državnih podjetjih celo večje. Poleg brezobzirnega izkoriščanja, pa mora trpeti delavstvo vse vrste šikan in preganjanj. Delavce, ki so desetletja delali v enem in istem podjetju medseboj podjetniki na ceno. To se dogaja v veliki meri v železniški delavnici v Sarajevu, v tobačni tovarni v Banjaluki in v rudnikih Zenica, Kreš itd. In mesto da bi država dajala zgled, kako štiti delavca pred izkoriščanjem in kar mu izboljšati ekonomski položaj, nastopa nasprotno sama kot iniciator, da se njegov položaj slabša tudi v zasebnih podjetjih.

V lesni industriji so delavci stavljeni izven zakona o osemurniku, in so predmet najhujšega izkoriščanja, ker morajo delati od ranega jutra do poznega večera. Kucurji so vsled nizkih plač v skrajni bedi s svojimi družinami. Isto je z železnicarji. Plače ženskega delavstva so pa v Bosni in Hercegovini izpod vsake kritike. Ker družinski očetje ne morejo dovoljno oskrbovati družine, delajo povsod tudi otroci od 10—14 let stari in jih podjetniki najhujše izkoriščajo.

To vse se godi v naši državi kljub temu, da je tudi ona podpirala senžermenski mir, v katerem so zapisane tudi te določbe: 1. Velja naj načelo, da delo ni smatrati za blago ali trgovinski predmet. 2. Pravica združevanja v vseh smereh, ki ne nasprotujejo zakonom, tako za delodajalca kakor tudi za delojemalca. 3. Plače delavcev naj bodo take, da zagotavljajo delavcu dostojno življenje primerno času in kraju. 4. Velja naj osemurno dnevno delo, katero naj se uvede povsod, kjer ga še ni. 5. Uvede naj se tedenski (medeljski) odmor 24 ur. 6. Odprava otroškega dela in obveznost, da se stavijo delu obeh spolov potrebne meje, da se mladini podaljša doba učenja in fizičnega razvijanja. 7. Velja naj načelo enakosti plače brez razlike spola za delo enake vrednosti. 8. Delavska

zakonodaja mora zagotoviti pravično ekonomsko postopanje napram vsem delavcem, ki so v deželi. 9. Vsaka država je dolžna, da organizira inšpekcijsko službo, v kateri bodo tudi ženske, da bo zagotovila sprejetje zakona in uredb o zaščiti delavstva.

Kakor vse kaže, se na vlada kaj malo briga za to, kako zaščiti delavca pred iskoriščanjem, kako

Socijalna in gospodarska vprašanja.

(Govor posl. Etbina Kristana na 42. seji ustavotvorne skupščine dne 30. maja).

Gospodje, z velikim zanimanjem sem poslušal govor gospoda Milana Pribičevića, ali ko je tako obširno točail, kakšne napake ima ta tretji oddelek, ki ga imamo na dnevnem redu, in ko je pravil, kakšno žrtev mora doprinesiti, glasujoč za ta oddelek, sem moral vprašati samega sebe, kako bi jaz, opozicijski član, mogel priti do tega, da glasujem za oddelek, ki ga je on, član večine in eden izmed ljudi, ki so najbližji vladni obsodili, da ni dober.

Gospod predgovornik je imel lepe besede, prišel nam je celo z Washingtonom in Lincolnom, in seveda smo slišali tudi ubranje nacionalnih strun. Saj ni dvoma, gospodje, da je narodno zedinjenje in osvobodjenje velika reč, kateri menda nihče v tej zbornici ne oporeka. Mi, sliim, da je nacionalno ujedinenje in osvobodjenje ideal, ki ogreva, če morda ne v enaki meri, vendar vsa srca od skrajne levice, pa tja do najskrajnejše črne desnice. Toda, gospodje, če je tako, si bom vendar dovolil, dasi mi niti na misel ne pride, da bi podcenjeval, kar se je storilo in kar se je doseglo, vprašati: Gospodje, ali je jugoslovanski narod res ujedinen, ali je res jugoslovanski narod osvobojen? Odgovorjam vam na to, da ni. (Medklic.) Gospodje, jugoslovanski narod ni osvobojen, dokler imamo tukaj peščico ljudi, ki drže ves ta narod gospodarsko v pesteh in ga zaslužujejo, in jugoslovanski narod ni zedinjen, dokler imate na eni strani maso, ki dela kakor živina, na drugi strani pa manjšino, ki izkorišča to maso; dokler imate na eni strani ogromen razred, ki je zaslužjen, na drugi strani pa majhen razred, ki vlada: Dva razreda, med katerima torej tudi ne more biti edinstvo. (Medklic iz centra): Tako bo vedno.

urediti otroško in žensko delo, ukazati osemurnik itd., kakor vse je to prav lepo zapisano v senžermenski pogodbi. No, delavski razred od buržoazije tudi niti ne pričakuje socijalne pravičnosti, ker si jo mora priboriti edino sam z organizirano politično in strokovno akcijo.

Primerjajoč delavske razmere z našimi v Sloveniji, moremo konstatirati, da tudi pri nas delavske razmere niso nič kaj boljšje. Vladajoča buržoazija gre vsepovsod na roko edino sebi, zvišuje delavstvu delovni čas, mu krati plače, ga šikanira in goji med delovnimi sloji hlapčevski duh kruhoborstva grozeč sicer, da pripravi delavce ob kruhu.

Življenske razmere se slabšajo, ker draginja dejansko v Sloveniji raste čimnabolj. Povprečna plača delavstva znaša 1500 K mesečno in so tiste kategorije, kjer so plače večje kot 2000 K mesečno, zelo redke. Ob takih razmerah se zdi skoroda neverjetno, da buržoazija zahteva še, da bi se znižale plače in podaljšal delavni čas!

Delavstvo čaka še hudi čas, če se ne bode pripravilo na organiziran odpor zoper ofenzivno buržoazijo. In kako drugače naj je mogoče uspešen odpor, če ne v močnejši in velikih organizacijah, tako strokovnih, kakor tudi gospodarskih in kulturnih! Zatorej delavci, združite se še vsi tisti, ki še dremate in pojdite v bojne vrste delavskih organizacij, da jih izpolnite in povečate in tako z večjim zaupanjem v zmago kljubujete kapitalističnemu reakcionarnemu navalu!

Gospodje, pripravljen bi bil odgovorjati na vsakovrstne medklice, če bi se v njih izražal globok um, duhovitost ali temeljito znanje. Toda, če se delajo medklice le zato, da je slišati medklice, mi dovolite povedati, da postaja to polagoma za prav dolgočasno. (Medklic). Če mislite, da se s tem odlikujete, vam tega komplimenta ne morem napraviti.

Gospodje, narodno edinstvo in svoboda je še vprašanje bodočnosti. To, kar se je doslej doseglo, ni nič drugega, kakor nekakšno pravično delo. Ne podcenjujem ga, prav dobro vem, da pomeni tudi ta čisto nacionalistična takozvana osvoboditev veliko, ker na posled rešuje vprašanje, ki ga lahko odložimo v muzej. Toda gospodje, bi morali povleči iz tega konsekvence, in, ker mislijo, da so ta vprašanja rešena, namesto da se neprenehoma povračajo v to preteklost, začeti gledati iz preteklosti v bodočnost. To je tisto, kar zahtevamo mi.

Gospod Milan Pribičević je napravil poizkus, da bi odgovornost za vse, kar ni dobro, prevajal na opozicijo, in sicer najbolj na opozicijo na levici — ne vem, iz kakšnega razloga prav nanjo. (Medklic: Zato, ker je levica). Nekaj časa sem se opazila neka tiha, vsaj platonska ljubezen do one strani. (Medklic: On vas ima rad). Naš ima rad, poje pa pod onimi okni.

Gospodje, kar se tiče socialnih demokratov — in morda bi se našel še kdo na levici, ki misli tako kakor mi — lahko pravim, da to odgovornost enostavno odklanjamo. Kaj smo mi zagrešili? Gospod Pribičević pravi, da se mora izdelati ustava in da se mora za to ustvariti večina. Dobro, vi ste ustvarili to večino, in mi vam ne očitamo tega. Toda, gospodje, naravno je,

da mora ta večina sama nositi odgovornost za svoja dela, ne pa zahtevati, da naj nosimo to odgovornost mi, z njo, mi, ki smo nasprotni tej večini.

Ljudje, ki čitajo govor gospoda Pribičevića, bi lahko prišli na misel, da smo mi nekakšni element, ki ovira narodno edinstvo, da smo stranke, ki hočejo razbiti to Jugoslavijo. Gospodje, na to moram reči, da je to, kar mi zahtevamo, po našem prepričanju le sposobno, da pospeši in utrdi to narodno edinstvo. (Živahno odobravanje na levi.)

Mislim, da ne more noben moderno misleč političar več dvomiti o tem, da je tretji oddelek eden najvažnejših izmed vseh v tej ustavi. (Medkljci: je to ljudi, ki žive vedno le v teoriji, je to lahko vprašanje, za ljudi, ki hočejo živeti in gledajo na življenje naroda, ne pa le na njegove knjige, stoji pa stvar drugače. — To, gospodje, je eno najvažnejših vprašanj zaradi tega, ker ne morete ustvariti nobene politične svobode, dokler nimate gospodarske svobode, ker ne morete imeti kulturnega napredka, narodnega napredka, dokler ni večina naroda svobodna tudi v samem narodu. (Medkljci: Če bi bilo tako! Tako je, gospodje, tako je tudi baš pri vas.)

Često se gode tudi tukaj take reči, in prav danes sem slišal slučaj, ki se je zgodil v Beogradu. Neki delavec je imel posla na drogu med brzojavnimi žbicami, pa je padel, se poškodoval in umrl za tem. (Pop Mihaldžić: Tudi Vesnić je umrl v Parizu.) Gospod, zdite se mi prav čuden duhovnik, če delate take medicke, kakor da bi bila smrt na tak način povsem enaka naravni smrti, ki pride, kadar je človek prirodno izživel svoje življenje. (Mihaldžić: Vseeno je.) Ni vseeno, ne. Težko, da bi se vi podajali v tak riziko. Človek, o katerem sem govoril, je umrl, in potem so prišli ljudje z vprašanjem, kakšna pota je treba nastopiti, da pride njegova družina do kakšne odškodnine, do zavarovalnine, ali kar bi že bilo. In odgovorili se jim morda, da sploh ni takih potov, da ni nikakršne odškodnine — ubil se je, umrl je, pa mirna Bosna! (Dr. Ivanić: Ali to se ne sprejema v ustavi, to ureja zakon.) Kadar pravim, da je tukaj večina naroda, ki ni svobodna, kateri ni življenje zagotovljeno, da se to pri nas ne godi. Tukaj imate slučaj, ki vam dokazuje, da se godi, in če odprete vrata in pogledate ven, vidite lahko na tisoče takih slučajev. (Medkljci: To pomeni, da so Srbi najceničnejši.) To pomeni, da večina naroda ni svobodna, da ni zavarovana; tudi najbolj kulturni delavci bi se lahko tako godilo, in vse jim ne bi nič pomagalo, dokler enostavno ni ustanov za to.

Kar mi zahtevamo, je to, da se našemu ljudstvu zavaruje eksistenca, da se mu da ne le tista svoboda, ki vam jo je lahko napisati na papir, ampak da dobi stvarno svobodo, ki izhaja iz ureditve gospodarskih in socialnih razmer. Gospod minister Pribičević pravi, da žal se nismo dozoreli, da se ne moremo reševati vseh teh velikih vprašanj, da potrebujemo časa. Vprašam pa, gospodje, ali smo mi socialni demokratje zahtevali, da izpremenite to deželo čez noč v popoln raj, ali smo kdaj zahtevali od vas, kar je nemogoče? Ali smo mi predlagali ustavni načrt, ki bi takoj zahteval socialistično republiko, za katero sami vemo, da je treba časa, da se razvijejo narod in razmere zanj?

Nikdar nismo bili utopisti, toda zahtevali smo od vas, da se jasno izrazite, da bo tisti, kdor čita to ustavo, vedel, pri čem da je, da bo vsak, kdor čita to ustavo, vedel, ali bo ta država skrbela za narod, ali se bo brigala le za peščico kapitalno močnejših ljudi. V svojem ustavnem načrtu in tudi potem v svojih predlogih za specialno debato smo predlagali,

da se sprejme v ustavo sledeče načelo: »Gospodarske razmere državljani ureja država z zakoni. Vse gospodarsko in socialno zakonodajstvo se mora gibanj v smeri, kateri je cilj popolna gospodarska in socialna enakopravnost vseh državljanov in s tem odstranitev razredov iz družbe.«

Dr. Ivanić: Razredi se ne odstranjuje z zakonodajstvom, ampak z revolucijo. To je socialistična teorija.

Kristan: Gospod dr. Ivanić: moja stvar ni učiti se socialistične teorije od vas; tudi ni sedaj moja stvar, da bi razlagal socializem, ampak da razložim, kar smo predlagali. Za svoje socialistično prepričanje nisem odgovoren vam, gospod dr. Ivanić. Mi smo hoteli, da bi se označil ta cilj, dosegljiv smo pa, da vemo, kar smo hoteli vedeti. Hoteli smo izvedeti, ali je pri vas res volja, da bi ustvarili to, o čemer znate tako lepo deklamirati, kadar hočete, da vas slišijo mase, ali ni. Naš predlog ne bi pomenil nič drugega kakor deklaracija, deklaracija, ki bi označila pot zakonodavcu, prihajajočemu za njo, in ki bi na drugi strani dajala zatiranim vsaj nekaj upanja.

(Dalje prih.)

„Kres“

družinski mesečnik, je izšel Ljst napravi po svoji znanosti in vsebini sila prijeten utis — o tem bomo še podrobneje poročali. Vsi, ki se niste nani naroden, storite to nemudoma. Letno štane 80 K, za dijake 48 K, za štane »Svobode« 36 K. Naroča se: Uprava »Kresa«, Aleksandrova cesta 5, Ljubljana.

Politične vesti.

+ Skadar mesto Barosa? »Narodni Politiki« javljajo iz Beograda, da so baroski vprašanje nanovo rešili in sicer v prilogi Italiji. Namesto tega izhoda na morje bi dobili pot preko — Skadra. Pogajanja, ki jih naša vlada sedaj vodi z Italijo, so le pesek v oči in se bodo kmalu končala. Pašić se že pripravlja na politične.

+ Zgodovina avstrijske socialne demokracije. Soder Ludovik Brugel je na Dunaju pravkar izdal obširno delo v štirih delih pod gornjim naslovom. Prvi del obsega zgodovino socialne demokracije od njenih začetkov do leta 1870, drugi od tega leta do konca I. internacionale, tretji do združitve avstrijskega delavstva na stranknem zboru v Haimfeldu, četrti pa do ustanovitve nemško-avstrijske republike. — Delo je izšlo v založbi »Wiener Volksbuchhandlung«. Vsak del štane 480 Ka.

+ Avstrijska narodna skupščina se bavi sedaj z dvema važnima zakonima, z reformo kazenskega zakonika in zakonom o plačah; posebno zadnji bo zanimal tudi naše socialno politične kroge.

+ Neprijateljstva med sinfajnovci in Angleži so se končala v ponedeljek.

+ Za trsko svobodo. V proklamaciji za svoje sodržavljane pravi Devalera, naj se med premirjem obdrži najstrožja disciplina. Zgodovina Irske svari pred prezgodnjim zaupanjem. Če se končno zoper nas porabi nasilje, potem moramo biti pripravljeni, da se bomo še enkrat krepko postavili v bran. Na ta način bomo dosegli, da se napram nam ne bo več uporabljalo nasilje, ampak pravičnost in razum.

+ Krasin je nenadoma zapustil Anglesko. — Nov konflikt z Rusijo? In še enkrat slavni trgovinski dogovor v vodi?

+ Nekdanji francoski stotnik Sadoun, ki je svoječasno kot član francoske misije prišel v Rusijo in se pridružil boljševikom, gre v Nemčijo in Češkoslovaško, kjer bo reorganiziral boljševiško propagando, ki je po mnemu moskovskih krogov v omenjenih deželah zelo nepopolna. — Rusija je popolnoma obupala nad izbruhom revolucije v Italiji. Zdi se, da bo skušala tozadeven uspeh doseči v nemški in češkoslovaški državi.

Dnevne vesti.

Grda laž. »Novi čas«, ki je verno nadaljevanje proslulega hujšakškega »Večernega lista« piše pod naslovom »Plačilo viade socialdemokratov:« »Belgrad, 9. jul. Politika je predvčerajšnjim prodala Radnički dom, knjižarno in tiskarno Tucovićevo socialistično Dragiši Lapčeviću in Dragoslavu Jo-

vanoviću. — Ta vest je grda laž in izmišljotina. »Soc. Radnički dom« je bil otvorjen leta 1910 kot last Srpske socialdemokratske stranke in »Glavne sindikalne saveza« in komunisti do tega doma Tucovićeve tiskarne in knjižarne niso imeli nobene lastninske pravice. Razsodba sodišča je samoočistična. »Novočasarije« seveda po stari klerikalni metodi zavijanja porabijo vsako stvar, da se deeblo zlažejo in lopnejo po socialistih. Pravična razsodba sodišča v zadevi delavskega doma in tiskarne ni pač nobeno »plačilo viade socialdemokratov« in policija ni socialistom prav ničesar »prodala«. Kazanje hinavske naklonjenosti napram komunistom pa klerikalnim demagogom in jezuitom tudi ne bo prav nič pomagalo, laži pa, ki si jih izmišljuje »Novi čas«, dokumentirajo le moralno višino tega »resnicoljubnega« lista in ljudi, ki se zbirajo okrog njega.

Ljubljanski župan Anton Pesek potrjuje. Na ministrski sedli v ponedeljek je bil potrjen tudi ljubljanski župan Anton Pesek. Stvari so se torej v Beogradu obrnile nekoliko drugače, in sicer tako, da radikali mladi demokrate izgubljajo teren. Imenovanje Peska ljubljanskim županom moramo smatrati kot pričetek zbližanja demokratov in narodnih socialistov. Bliznji dnevi nam to pokažejo, zakaj po krvi in mišljenju je g. Pesek nagibal že leta k demokratizmu.

Razmejitev na Koroškem. Vest, da se razmejitev na Koroškem preloži, je bila izmišljena. Razmejitevna komisija bo pričela že prihodnje dni z razmejitevni delom na Koroškem, začeni na Črni Peči.

Štrajk. Mizarjski pmočniki in strojni delavci v Ljubljani so danes dne 13. t. m. stopili v štrajk, ker so mojstri odklonili zahtevano 20% povišanje plač in odklonili tudi vsakršno pogajanje. — Pozivamo delavce te stroke, da nikakor ne iščejo dela v Ljubljani, dokler mezdni boj ni končan.

Prvo grozdje. V Dalmaciji je že dozorelo prvo grozdje. Cena je 1 kg 50 K.

Za ljubljansko garnizijo je potreben sposoben mehanik za popraviljanje pisalnih strojev in vojaških pisarnah. Kandidate naj nemudoma, a najkasneje do 16. t. m. pošlje komandi mesta (bavarski dvor) pod kverto zapечатene pismene izjave, po katerih pogoji in cenah bi ta dela prevzeli. Priporočamo, da se sklene pogodba s tistim kandidatom, kateri označi najpovoljnejše cene.

Opustitev pošne nabiralnice Vrh (Fara) in uvedba selske službe pri poštnem uradu Fara. Z 31. julijem t. l. preneha opustiti pošna nabiralnica Vrh (Fara). S 1. avgustom t. l. pa prične pri poštnem uradu Fara dostavljati pošne pošiljke po selskem pismonošju v te-le kraje: I. okraj: Hrč, Hakišči, Potok Vas in Pirče. II. okraj: Krkovo, Oškerz, Gotenc, Vrh, Boden, Sapnik in Slovski laz. Dostavljalo se bo v obeh krajih vse lihe 1., 3., 5. itd. dneve.

Ljubavna drama v cirkušu. Pred nekaj dnevi je prišel v Maribor cirkuš Rentlow, ki je bil poprej tudi v Ljubljani in v Celju. Med raznimi artistami cirkuša je zbudila skoro največjo pozornost dvojica akrobatov z. Christeansen in gđ. Giulietta. Mlada umetnica je stopala večer za večerom s smenljajem na licu, v srcu pa je nosila žalost in nesrečo, kajti on, ki se je zaljubljal vanj, ni hotel o tej ljubezni ničesar čuti. Včeraj je imela z njim, ki je sin ravnatelja cirkuša, nastop, po katerem je sklenila, da si konča življenje. Odlšla je okrog polnoči na star dravski most ter se vrgla v valove reke. Toda pred smrtjo se čisto premislila tudi samomorilci in tako se je premislila tudi gđ. Giulietta ter pričela klicati na pomoč.

Njene obupne klice sta čula dva gospoda, skočila za njo v Dravo, jo rešila ter prenesla nezvestno na rešilno postajo, kjer so jo potom umetnega dihanja v teku ene ure zopet spravili k življenju. Gđ. Giulietta se zove s pravim imenom Ezika Paksi, je 21 let stara ter rojena v Subotici.

Z juga. V Prištini je neki Arnavt iz osvete zaklal štiri in pol leta staro hčerko tamošnjega učitelja Živiča. Po tem delanju je Arnavt zbežal med hajduke.

KOTLARJI,

vešči izdelovanja kotlov za žganje, samostojni delavci se iščejo pod zelo dobrimi pogoji za stalno nameščenje poletni in pozimi. Nastop takoj pri tvornici: Ignacij Jellenc, Karlovac.

Gospodarstvo.

— Monopolni dohodki so naši državi v prvem četrtletju t. l. donesli 247.098.112 dinarjev.

— Kanal Ren-Men-Donava. V par dneh se v Monakovem ustanovi akcijska družba, ki bo prevzela zgradbo velike vodne cesje Ren-Men-Donava. Bavarska vlada je deželnemu zboru že predložila zakonski načrt, ki jo bo pooblastil, da se z akcijami udeleži tega podjetja. Proračunski odsek deželne zbornice se bo s to zadevo pečal prihodnje dni.

Po svetu.

— Tretji kongres ženske lige za mir in svobodo se je zbral 10. t. m. na Dunaju. Na kongresu bodo sodelovale ženske delegatkinje iz vseh držav. Liga je internacionalna ženska pacifistična organizacija, ki se zavzema za emancipacijo žentstva, politične in socialne pravice. V ligi je včlanjenih mnogo socialistin iz vseh držav. O delu kongresa bomo še poročali.

— Stefan Friederich, ki je stal kot eden glavnih obožencev v procesu radi Tisiznega umora pred budimpeštansko sodnijo, je bil oproščen.

— Izpušitev bivših madžarskih ljudskih komisarjev. Ruska sovjetska vlada je od Madžarske zahtevala, da izpusti in ji prepusti 400 madžarskih komunistov, med njimi tudi vse ljudske komisarje, ki so bili obtoženi na smrt, če hoče madžarska vlada, da Rusija vrne madžarske vojne ujetnike, ki se še sedaj nahajajo na Ruskem. Madžarska vlada bo na to pristala s pravno formulacijo, da pošlje komuniste, ki jih izpusti, v dosmrtno izgnanstvo.

— Proces zoper vojne zločince v Leipzigu. Te dni se vrši v Leipzigu obravnavo zoper dva vojna oboženca generala Hans von Schack in Bruno Kruska, ki jih tožijo, da sta v ujetniškem taboru v Nieder Zwehren na Nemškem povzročila smrt 3000 francoskim vojnim ujetnikom s tem, da sta pustila namenoma v taborišče zanesti med ujetnike tifus, vsled česar jih je potem tolke umrlo.

— Vročina. V Berlinu je znašala temperatura v ponedeljek 33 stopinj Celzija v senci. — V Londonu je ta dan dosegla vročina v senci 91 stopinj Fahrenheita. Deževalo ni 135 dni.

Dopisi.

Zatec. Dne 3. julija t. l. so pri nas sklicali javni ljudski shod žalski milijonarji in samostojci. Na shodu so zelo udrihali čez visoke davke, seveda upravičeno, kajti tudi oni si ne dopustijo svojega mastnoga dobička prikrajšati. Posebno se je odlikoval na tom shodu žalski hotelir g. Pikel, ker je med drugim navedel, zakaj da morajo kmetje tako visoke davke plačevati, pozabil pa je povedati, da so samostojni poslanec tudi precej k tem visokim davkom pripomogli, ker so dovolili muslimanom 1200 milijonov in tudi Wranglovcu dobivajo mesečno 24 milijonov dinarjev. Vse to je pri njem postranska stvar. Gospod Pikel si je pač mislil, bolj je, da očitam ubogim trpinom pri državnih rudnikih Velenje in Zakubovca njihove visoke plače in rečem, da moramo ni kmetje zato tako visoke davke plačevati, ker so ti rudniki močno pasivni; pri državnem rudniku se mora polovico delavcev odpuštili, a provizorji odvzeti in plače znižati, in tako dalje. In tako je udrihal ta nilostivi milijonar po delavcih iz bližnjega rudnika Zabukovca. Seveda mu je tudi komunistični občinski odbornik iz Griž pridno pritrjeval in odobral. Ali ste videli sedaj prijatelj rudarji, komu da ste pri občinskih volitvah dali svoj glas, ko ste volili svojega »vrlega« Marko Dolinarja? Zdal vam je bil pokazal zobe! Seveda tam pri Zidanici vam je objubil vse najboljšje! Pogledimo še nekoliko hotelirja Pikelnal! Kaj je on vse povedal! Neki uradnik mu je baje pravil, koliko da se na dan pri državnem rudniku doplača! No, mogoče se doplačuje za dotičnega uradnika, nikdar pa ne za uboge trpine delavce, ker delavci komaj toliko zaslužijo, da živijo iz rok v usta! Naši otroci hodijo raztrgani in bosi okrog z upadlim obrazom, kajti mleko je zanje luksus in se ga ne dobi, če bi človek tudi s krvavo glavom hodil za njim in povrh še dobro plačal, ker naš samostojci ne potrebujejo denarja in raje z mlekom prašiče redijo! Gospodje kvasijo o delavskih visokih plačah, katere pa v resnici ne eksistirajo! Navedem vam samo en primer, da vidite, kako se pri nas uboge rudarje odira, kmet, ki se je samo 3 ure zamudil, da je rudarju premog vozil,

pa je zahteval 150 K, žena dotičnega rudarja pa hodi k tistemu kmetu v dmino, pa ji plača dnevno le bore 4 krone! Preračunaj si, dragi čitatelj, koliko časa bo morala žena ubogega delavca delati, da zasluži 150 kron! — Boljše bi torej bilo, ako bi hotelir poskrbel, da bi se cene v resnici vsem življenjskim potrebščinam znižale, da bi tudi tisti kaj jesti in obleči imeli, ki v resnici delajo. To bi bilo lepše za njega, kakor pa resolucije sklepati o delavskih visokih plačah in pa uboge delavce ob kruih in zaslužek spravljati. Hočemo pa temu gospodu še to na ušesa povedati, da ima država več rudnikov in so nekateri aktivni, drugi pasivni ter da aktivni krijejo pasivne toliko časa, da se jamske razmere uredijo, ker tudi zabukovski rudnik je bil že aktiven in bo še, če se Pikel zanima zanj ali pa ne. — Vam rudarji pa svetujemo: Organizirajte se, strnite svoje vrste, ker kapitalisti so pa pohodu in vam hočejo že itak majhne plače znižati! Pokažite žalskim krčmarjem in krčmarjem hrbi! — Več delavcev državnega rudnika v Zabkovi.

Iz Rogatca. Skoraj ni vredno, da ogo-varjamo na celjsko »Novo dobo«. Da pa javnost izve, kakšni so ti gospodje, moramo par besed izpregovoriti na laž, katero je listu sporočil neki rogaški oziroma naseljenik umetnik JDS-ar. Pisec pravi, da so bile v Rogatcu na Vidov dan samo med mašo trgovine zaprte, ni pa videl, da je njegov pristaš, g. Stefanžosa, bil prvi, ki je zjutraj trgovino odprl, in tudi samo med mašo imel zaprto; toraj, če ste tako vešč patrijoti, morate se poprej sami pokazati in potem še le druge učiti, ne pa po časopisih kričati, in sami sebe pa ne vidite. — Gospodje uradniki lahko vsak teden par praznikov obhajajo, ker so itak stalno plačani, če kaj delajo ali ne, tisti pa, ki morajo v velike davke plačevati, tega ne morejo storiti. Davkarski uradniki bi tudi morali biti ob uradnih urah v uradu ne pa po vsak načrt gori letati, dočim list druge ljudi časopisju blati in skuša te ljudi pokazati, kako so narodni in kulturni. — Torej, gospodje, svetujem vam, da take laži in hujškarije opustite, ker s tem le sami sebi škodujete. — Očividec, ki vidi to, kar vam ni všeč in nečete videti, Vam kliče: na svidenje!

Pti. Tukajšnja podružnica lesnih delavcev je imela dne 26. junija t. l. v prostorni gostilni »Pri pošti« poletni občni zbor. Zborovanje je otvoril sedanjí predsednik s. Kaisersberger in sicer s sledečim dnevnim redom: Poročilo predsedstva, tajništva in blagajne. Volitev novega odbora. Slučajnost. Poročilo blagajnika se je izkazalo v najlepšem redu. V odbor so bili izvoljeni sledeči člani: predsednik Kaisersberger Alojz; namestnik: Golob Franc, blagajnik: Kokol Ferdinand, namestnik: Hivalec Jakob, Krivec Anton in Cenko Franc, tajnik: Čeh Iv., odborniki: Skrijanec Franc, Muršič Jakob, Korbis Franc, Lajh Alojz; za nadzorstvo pa: Kelc Anton in Moran Valentin. — Ob zaključku je poročal sodr. Gabriel iz Ptuja o pomenu in namenu strokovnih organizacij ter razložil novo izvoljenemu odboru, kakere naloge ima vršiti. Pozivljal je vse zaupnike in posamezne člane, da naj gredo na delo, in združijo vse, kar spada v strokovne organizacije skupaj, da se delavske vrste tembolj ojačijo in pokažejo kaj zmore skupnost. Mednarodni kapitalizem že itak bje boj proti strokovnim organizacijam, ali delavstvo se še vedno noče zavedati svojih dolžnosti. Koliko vrsto let se je bilo treba biti za 8 urni delavnik! Pa pogledimo v male obrti, kjer se delavstvo noče organizirati! Delavni čas je tu 9, 10, da celo 14 urni! Tudi večja podjetja se pripravljajo, da podaljšajo delavni čas. Pomislimo od kod to prihaja? Sodrug, zatorej si dobro ogledimo tiste, kateri prihajajo med nas in nam objublajo palače in gradove, samo da nas tam laže pritisnejo potem ob ila! Zatorej zaupajmo samo našim praviim voditeljem, katere poznamo kot stare borce v naših vrstah, vsem drugim pa pokažimo vrata. Čudno, dokler je še čas, ker po toči zvoniti ne pomaga, Vsak zaveden delavec naj bo član strokovne, politične in gospodarske organizacije obenem pa tudi naročnik naših listov! Torej, sodrug, na delo! — Nato je bilo zborovanje zaključeno.

Sv. Pavel pri Preboldu. Ni res, da smo se pritožili proti občinskim volitvam, to je storil samostojni g. Fr. Randl, po domače Svinsk, in sicer proti lastnemu bivšemu pristašu, ki pa je uskočil v NSS. — Res pa je, da smo urgirali pri notr. poverjenstvu glede brže rešitve sporne zadeve in za čimprejšnji razpis županskih volitev oboje z uspehom. — Vodstvo krajevne organizacije KDZ v Sv. Pavlu pri Preboldu.

Hiša na prodaj v Beogradu.

Moderna hiša, ki se sedaj dovršuje, s 5 stanovanji po 3, 4 in 5 sob in drugimi priključnami, z elektr. razsvetljavo, telefonom, parketom v vseh sobah, kopalnicami itd. se proda. Hiša se nahaja v najbolj zdravem kraju — v r a č u r u in 20 let davka prosta. Kucep se more takoj useliti in mora položiti v gotovini tretjino celo vrednosti. Pogoji in cena pri Aleks. R. Pavloviću, Beograd, Jakšičeva ulica 15. Telefon 8-83.

Veliko šumsko poduzeće u Bosni traži 3

do 5 u svim šumskim poslovima vješte

vodje partija (Partieführer)

sa 200 do 300 dobro izučenih šumskih radnika naročito za radove capinama. Ponude neka se šalju sa prepisima svjedodžaba i zahtjevima plaće na upravu „Naprej-a“ pod „Vodja partije“. Neoženjeni natjecatelji imadu prednost.

Sveže telečje meso za pečenko

po 18 K za 1 kilogram

se prodaja vsak dan dopoldne na Predovičevi in Smoljanovi stojnici v Šolskem drevoredu. Popoldne pa v skladišču na Mesarski cesti št. 4 pri mestni klavnici.

Žirasek: Filozofska historija

K 30.

Sjajni historički i ljubavni roman. Upravo izašao. Naručiti si udmah kod Češkoslovenske naklade

J. Herejk, Zagreb.

Citajte velezanimivo študijo

Dr. Oto Bauer - Uratnik

Pot k Socijalizmu.

Cena K 2.—

Naroča se v upravi „NAPREJ“